

**Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»**

Кафедра філософії і педагогіки

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

завідувач кафедри

Шабанова Ю.О.

«31» серпня 2021 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Онтологія та метафізика»**

Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	033 Філософія
Освітній рівень.....	Перший (бакалаврський)
Освітня програма	Філософія
Статус	Обов'язкова
Загальний обсяг	6 кредитів ЄКТС (180 годин)
Форма підсумкового контролю ..	іспит
Термін викладання	7,8 чверті
Мова викладання	українська

Викладач: проф. Аляєв Г.Є.

Дніпро
НТУ «ДП»
2021

Робоча програма навчальної дисципліни «Онтологія та метафізика» для бакалаврів спеціальності 033 «Філософія» / Нац. техн. ун-т. «Дніпровська політехніка», каф. філос. і пед. – Д. : НТУ «ДП», 2021. – 17 с.

Розробник – Аляєв Г.Є.

Робоча програма регламентує:

- мету дисципліни;
- дисциплінарні результати навчання, сформовані на основі трансформації очікуваних результатів навчання освітньої програми;
- базові дисципліни;
- обсяг і розподіл за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять;
- програму дисципліни (тематичний план за видами навчальних занять);
- алгоритм оцінювання рівня досягнення дисциплінарних результатів навчання (шкали, засоби, процедури та критерії оцінювання);
- інструменти, обладнання та програмне забезпечення;
- рекомендовані джерела інформації.

Робоча програма призначена для реалізації компетентнісного підходу під час планування освітнього процесу, викладання дисципліни, підготовки студентів до контрольних заходів, контролю провадження освітньої діяльності, внутрішнього та зовнішнього контролю забезпечення якості вищої освіти, акредитації освітніх програм у межах спеціальності.

Погоджено рішенням методичної комісії спеціальності 033 Філософія (протокол № 1 від 31.08.2021).

ЗМІСТ

1 МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2 ОЧІКУВАНІ ДИСЦИПЛІНАРНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.....	4
3 БАЗОВІ ДИСЦИПЛІНИ	4
4 ОБСЯГ І РОЗПОДІЛ ЗА ФОРМАМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ	5
5 ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ ЗА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ.....	5
6 ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	10
6.1 Шкали	10
6.2 Засоби та процедури	10
6.3 Критерії	11
7 ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	11
8 РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ.....	15

1 МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

В освітньо-професійній програмі Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» спеціальності 033 «Філософія» здійснено розподіл програмних результатів навчання (ПРН) за організаційними формами освітнього процесу. Зокрема, до дисципліни Ф 13 «Онтологія та метафізика» віднесено такі результати навчання:

РН 7	Розуміти сучасну наукову картину світу, її основні проблеми та суперечності.
РН 11	Вміти аналізувати міркування та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки.

Мета дисципліни – формування компетентностей щодо розуміння змісту онтології та метафізики як учення про всезагальні принципи буття і пізнання, історії онтології та метафізики в межах європейської філософії, їх методології та співвідношення з іншими філософськими дисциплінами, кола висхідних проблем та понять онтології та метафізики.

2 ОЧІКУВАНІ ДИСЦИПЛІНАРНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Шифр ПРН	Дисциплінарні результати навчання (ДРН)	
	Шифр ДРН	Зміст
РН7	РН7.1-Ф13	Усвідомити предметне поле онтологічної та метафізичної, його зміну в історико-філософському вимірі.
РН7	РН7.2-Ф13	Володіти онтологічною та метафізичною термінологією, зокрема, враховуючи її етимологію; знати походження філософських термінів та понять і їх еволюцію.
РН7	РН7.3-Ф13	Розуміти сучасну наукову картину світу, її основні проблеми та суперечності.
РН11	РН11.1-Ф13	Аналізувати першоджерельні філософські тексти різних періодів історії філософії на предмет їх онтологічно-метафізичного змісту.
РН11	РН11.2-Ф13	Орієнтуватись в дослідницькій літературі, присвяченій онтологічно-метафізичній проблематиці та сучасній науковій картині світу.
РН11	РН11.3-Ф13	Виконувати самостійні реферативні розвідки з теоретичних проблем щодо буття і пізнання.

3 БАЗОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Назва дисципліни	Здобуті результати навчання
Ф3 Вступ до спеціальності	Розуміти сенс філософії, її місце в системі культури
	Розуміти розмаїття та специфіку філософських дисциплін
	Мати обізнаність у головних філософських методах і підходах, розуміти етико-практичну значущість філософського знання
Ф 4 Логіка	Мати навички реферування, систематизованого огляду та порівняльного аналізу філософської та загальнонаукової літератури.
	Вміти аналізувати міркування та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки
	Вміти викладати власні міркування послідовно, логічно,

Назва дисципліни	Здобуті результати навчання
	систематично та аргументовано
Ф 7 Історія європейської філософії (1 модуль)	Знати основні етапи, напрямки в історії світової та вітчизняної філософії
	Мати навички участі в наукових та прикладних дослідженнях у галузі філософії
	Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати

4 ОБСЯГ І РОЗПОДІЛ ЗА ФОРМАМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

Вид навчальних занять	Обсяг, години	Розподіл за формами навчання, години					
		денна		вечірня		заочна	
		аудиторні заняття	самостійна робота	аудиторні заняття	самостійна робота	аудиторні заняття	самостійна робота
лекційні	101	43	58	-	-	-	-
практичні	79	34	45	-	-	-	-
лабораторні	-	-	-	-	-	-	-
семінари				-	-	-	-
РАЗОМ	180	77	103	-	-	-	-

5 ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ ЗА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

Шифр ДРН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, годин
	ЛЕКЦІЇ	101
PH7.1-Ф13	<p>1. Онтологія і метафізика у системі філософського знання</p> <p>Онтологія у системі філософського знання. Онтологія, гносеологія і метафізика.</p> <p>Виникнення поняття «метафізика». Традиційні розуміння метафізики.</p> <p>Образи філософії. Філософія і релігія, релігія і метафізика.</p> <p>Онтологія: традиційні визначення і основні онтологічні запитання.</p>	9
PH7.1-Ф13 PH7.2-Ф13 PH7.3-Ф13 PH11.2-Ф13	<p>2. Єдність або множинність буття. Проблема субстанції</p> <p>Проблема субстанції в історії філософії. Гілозоїзм Мілетської школи: постановка проблеми «ἀρχή».</p> <p>Парменід і початок онтології. Проблема буття і небуття в елейській школі. Онтологія Геракліта і онтологія Парменіда: порівняльний аналіз.</p> <p>Єдність або множинність буття. Монізм та плюралізм буття.</p>	9

Шифр ДРН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, годин
	<p>Історичні школи онтологічного монізму. Історичні школі онтологічного плюралізму та дуалізму.</p> <p>Вчення про субстанції буття: матеріалізм та ідеалізм.</p> <p>Криза субстанційності кінця XIX – XX століття. Енергетизм.</p> <p>Теорія відносності та квантово-хвильова теорія.</p>	
<p>RH7.1-Ф13 RH7.2-Ф13 RH11.1-Ф13</p>	<p>3. Історія метафізики. Античність та Середньовіччя</p> <p>Метафізика як «перша філософія» Аристотеля.</p> <p>Вчення про Логос Філона Александрійського.</p> <p>Метафізика Єдиного у неоплатонізмі.</p> <p>Розвиток аристотелевої метафізики в арабській та єврейській філософії.</p> <p>Метафізика у середньовічній схоластиці. Іоанн Дунс Скот та Фома Аквінський.</p> <p>Метафізика «другої схоластики» (Франсіско Суарес)</p>	<p>9</p>
<p>RH7.1-Ф13 RH7.2-Ф13 RH11.1-Ф13</p>	<p>4. Історія метафізики. Філософія Модерну та німецький ідеалізм</p> <p>Метафізика у схемі наук Ф. Бекона. Метафізичні розмисли Р. Декарта.</p> <p>Метафізика Г. Ляйбніца і Х. Вольфа.</p> <p>Критика метафізики в англійському емпіризмі.</p> <p>Постановка та розв’язання проблеми метафізики І. Кантом.</p> <p>Подвійне розуміння метафізики І. Г. Фіхте, Г. Гегелем та Ф. Шеллінгом.</p>	<p>9</p>
<p>RH7.1-Ф13 RH7.2-Ф13 RH11.1-Ф13</p>	<p>5. Історія метафізики. Некласична та сучасна філософія XIX–XX ст.</p> <p>Критика та відкидання метафізики у матеріалізмі, позитивізмі, аналітичній філософії. Ф. Ніцше як критик метафізики.</p> <p>Криза філософії початку XX ст. і онтологічний поворот.</p> <p>«Подолання метафізики» М. Гайдеггером і фундаментальна онтологія.</p> <p>Апоретика і критична онтологія Н. Гартмана.</p> <p>Метафізична та космологічна проблематика у філософії А. Вайтгеда.</p> <p>Неокласична метафізика Ч. Хартсхорна та аналітична метафізика А. Плантинги</p>	<p>9</p>
<p>RH7.1-Ф13 RH7.2-Ф13 RH7.3-Ф13 RH11.2-Ф13</p>	<p>6. Основні атрибути буття: простір, час, рух, причинність</p> <p>Простір. Концепції простору в історії філософії.</p> <p>Час. Концепції часу в історії філософії.</p> <p>Рух. Апорії Зенона.</p> <p>Просторово-часовий континуум. Філософське значення теорії відносності.</p> <p>Основні атрибути буття: причинність. Детермінізм та</p>	<p>8</p>

Шифр ДРН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, годин
	індетермінізм. Вчення Аристотеля про 4 причини, ентелехію, матерію і форму. Критика ідеї причинності Д. Юмом. «Лапласівський» детермінізм і вчення про творчу причинність.	
РН7.1-Ф13 РН11.1-Ф13 РН11.2-Ф13	7. Метафізика і теологія Метафізичний зміст проблеми Абсолютного. Онтологічний аргумент. Онтологічний доказ буття Божого та його філософський зміст. Метафізика у релігійній філософії. Вол. Соловйов. С. Франк. Неотомізм. Католицький модернізм. Протестантська філософія і теологія.	8
РН7.1-Ф13 РН7.2-Ф13 РН11.2-Ф13 РН11.3-Ф13	8. Проблеми метафізики: ідеальне і реальне, людина і світ Дух і духовні процеси. Пізнання. Початок буття і перший початок. Світ і всесвіт. Людина і світ. Людина, світ, Бог. Метафізичний зміст вчення про Боголюдяність. Метафізичні проблеми історії та соціуму.	8
РН7.1-Ф13 РН7.2-Ф13 РН11.2-Ф13 РН11.3-Ф13	9. Поняття і категорії метафізики Єдине та всеєдність. Буття та суще. Сутність та існування. Субстанція та річ. Благо, добро, істина і краса. Віра, надія, любов Особистість та іпостась.	8
ДРН7.1-Ф13 ДРН7.3-Ф13 ДРН11.2-Ф13	10. Онтологічні виміри віртуальної реальності Поняття віртуального і віртуальності. Кіберпростір. Віртуальні світи. Віртуалізація реальності. Поняття симулякру та гіперреальності (Ж. Бодріяр). Віртуалістика (Ф. Хемміт, Н. Носов). Властивості віртуальної реальності.	8
РН7.1-Ф13 РН7.2-Ф13 РН11.2-Ф13 РН11.3-Ф13	11. Онтологія і гносеологія. Онтологічна гносеологія Основні гносеологічні вчення: наївний (дуалістичний) реалізм, критичний реалізм, феноменалізм та суб'єктивний ідеалізм, об'єктивний ідеалізм, ідеал-реалізм. Гносеологічний поворот І. Канта, апіорне та апостеріорне знання. Соліпсизм. Гносеологія як теорія знання. Поняття дійсності та реальності. Епістемологія в сучасній філософії.	8
РН7.1-Ф13 РН7.3-Ф13	12. Проблема свідомості. Проблема істини	8

Шифр ДРН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, годин
РН11.2-Ф13 РН11.3-Ф13	<p>Свідомість як філософська проблема. Онтологічний статус свідомості.</p> <p>Свідомість і мова. Функції мови.</p> <p>Суб'єкт та об'єкт пізнання. Проблема суб'єкт-об'єктного дуалізму та її розв'язання.</p> <p>Сучасна філософія свідомості.</p> <p>Види, рівні і форми пізнання. Чуттєвий і раціонально-логічний рівні пізнання.</p> <p>Проблема істини у пізнанні. Основні концепції істини.</p> <p>Істина, віра, знання, мудрість. Гносеологічний оптимізм, скептицизм, агностицизм.</p>	
	ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	79
РН7.1-Ф13	<p>1. Онтологія та метафізика: визначення понять</p> <p>Онтологічні запитання</p> <p>Метафізичні запитання</p> <p>Філософія, релігія, метафізика</p>	7
РН7.1-Ф13 РН7.2-Ф13 РН11.1-Ф13	<p>2. Історія онтології та метафізики. Античність</p> <p>Парменід і початок онтології. Проблема буття і небуття в елейській школі. Онтологія Геракліта і онтологія Парменіда «Метафізика» Арістотеля.</p> <p>Метафізика Філона Александрійського</p> <p>Метафізика неоплатонізму</p>	8
РН7.1-Ф13 РН7.2-Ф13 РН11.1-Ф13	<p>3. Історія онтології та метафізики. Середньовіччя</p> <p>Метафізика в єврейській та арабській філософії</p> <p>Метафізика Іоанна Скота Еріугени</p> <p>Метафізика Іоанна Дунс Скота</p> <p>Метафізика Фоми Аквінського.</p> <p>Метафізика «другої схоластики»</p>	7
РН7.1-Ф13 РН7.2-Ф13 РН11.1-Ф13	<p>4. Метафізика та онтологія у філософії Модерну</p> <p>Історичні школі онтологічного плюралізму та дуалізму.</p> <p>Метафізика у схемі наук Ф. Бекона. Метафізичні розмисли Р. Декарта.</p> <p>Критика метафізики в англійському емпіризмі.</p> <p>Онтологічний монізм Б. Спінози</p> <p>Метафізика Г. Ляйбніца і Х. Вольфа.</p>	7
РН7.1-Ф13 РН7.2-Ф13 РН11.1-Ф13	<p>5. Метафізика та онтологія у німецькому ідеалізмі</p> <p>Постановка та розв'язання проблеми метафізики І. Кантом.</p> <p>Подвійне розуміння метафізики І. Г. Фіхте, Г. Гегелем та Ф. Шеллінгом.</p>	7
РН7.1-Ф13 РН7.2-Ф13 РН11.1-Ф13	<p>6. Метафізика та онтологія у некласичній та сучасній філософії XIX–XX ст.</p>	7

Шифр ДРН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, годин
	<p>Антиметафізичні філософські напрямки (позитивізм, матеріалізм).</p> <p>Відродження метафізики на початку ХХ ст. (інтуїтивізм, віталізм).</p> <p>М. Гайдеггер і метафізика.</p> <p>Метафізичні вчення ХХ століття.</p>	
РН7.1-Ф13 РН11.1-Ф13 РН11.2-Ф13	<p>7. Метафізика і релігійна філософія ХХ ст.</p> <p>Абсолютний реалізм С. Франка. Онтологічний доказ як основний метафізичний аргумент. Метафізика Незбагненого.</p> <p>Метафізика і містичний досвід.</p> <p>Метафізика неотомізму.</p>	8
РН7.1-Ф13 РН7.2-Ф13 РН11.2-Ф13 РН11.3-Ф13	<p>8. Проблеми метафізики</p> <p>Дух і духовні процеси.</p> <p>Пізнання.</p> <p>Початок буття і перший початок.</p> <p>Світ і всесвіт. Людина і світ.</p> <p>Людина, світ, Бог. Метафізичний зміст вчення про Боголюдяність.</p> <p>Метафізичні проблеми історії та соціуму.</p>	7
РН7.1-Ф13 РН7.2-Ф13 РН11.2-Ф13 РН11.3-Ф13	<p>9. Поняття і категорії метафізики</p> <p>Єдине та всеєдність.</p> <p>Буття та суще.</p> <p>Сутність та існування.</p> <p>Субстанція та річ.</p> <p>Ідеальне та реальне.</p> <p>Віртуальний простір та віртуальні сутності.</p> <p>Благо, добро, істина і краса.</p> <p>Віра, надія, любов</p> <p>Особистість та іпостась.</p>	7
РН7.1-Ф13 РН7.3-Ф13 РН11.2-Ф13	<p>10. Онтологічні виміри віртуальної реальності</p> <p>Поняття віртуального і віртуальності. Кіберпростір. Віртуальні світи.</p> <p>Віртуалізація реальності. Поняття симулякру та гіперреальності (Ж. Бодріяр).</p> <p>Віртуалістика (Ф. Хемміт, Н. Носов). Властивості віртуальної реальності.</p>	7
РН7.1-Ф13 РН7.2-Ф13 РН11.2-Ф13 РН11.3-Ф13	<p>11. Онтологія і гносеологія. Онтологічна гносеологія</p> <p>Основні гносеологічні вчення: наївний (дуалістичний) реалізм, критичний реалізм, феноменалізм та суб'єктивний ідеалізм, об'єктивний ідеалізм, ідеал-реалізм. Гносеологічний поворот І. Канта, апріорне та апостеріорне знання. Соліпсизм.</p> <p>Гносеологія як теорія знання. Поняття дійсності та реальності.</p>	7

Шифр ДРН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, годин
	Епістемологія в сучасній філософії.	
УСЬОГО:		180

6 ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Сертифікація досягнень студентів здійснюється за допомогою прозорих процедур, що ґрунтуються на об'єктивних критеріях відповідно до Положення університету «Про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти».

Досягнутий рівень компетентностей відносно очікуваних, що ідентифікований під час контрольних заходів, відображає реальний результат навчання студента за дисципліною.

6.1 Шкали

Оцінювання навчальних досягнень студентів НТУ «ДП» здійснюється за рейтинговою (100-бальною) та інституційною шкалами. Остання необхідна (за офіційною відсутністю національної шкали) для конвертації (переведення) оцінок мобільних студентів.

Шкали оцінювання навчальних досягнень студентів НТУ «ДП»

Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

Кредити навчальної дисципліни зараховується, якщо студент отримав підсумкову оцінку не менше 60-ти балів. Нижча оцінка вважається академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації відповідно до Положення про організацію освітнього процесу НТУ «ДП».

6.2 Засоби та процедури

Зміст засобів діагностики спрямовано на контроль рівня сформованості знань, умінь, комунікації, автономності та відповідальності студента за вимогами НРК до 6-го кваліфікаційного рівня під час демонстрації регламентованих робочою програмою результатів навчання.

Студент на контрольних заходах має виконувати завдання, орієнтовані виключно на демонстрацію дисциплінарних результатів навчання (розділ 2).

Засоби діагностики, що надаються студентам на контрольних заходах у вигляді завдань для поточного та підсумкового контролю, формуються шляхом конкретизації вихідних даних та способу демонстрації дисциплінарних результатів навчання.

Засоби діагностики (контрольні завдання) для поточного та підсумкового контролю дисципліни затверджуються кафедрою.

Види засобів діагностики та процедур оцінювання для поточного та підсумкового контролю дисципліни подано нижче.

Засоби діагностики та процедури оцінювання

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ	ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ
--------------------------	-----------------------------

навчальне заняття	засоби діагностики	Процедури	засоби діагностики	процедури
лекції	контрольні завдання за кожною темою	виконання завдання під час лекцій	комплексна контрольна робота (ККР)	визначення середньозваженого результату поточних контролів; виконання ККР під час диференційного заліку за бажанням студента
практичні	контрольні завдання за кожною темою	виконання завдань під час практичних занять та під час виконання завдань під час самостійної роботи		

Під час поточного контролю лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання контрольних конкретизованих завдань. Практичні заняття оцінюються якістю виконання контрольного завдання.

Якщо зміст певного виду занять підпорядковано декільком дескрипторам, то інтегральне значення оцінки може визначатися з урахуванням вагових коефіцієнтів, що встановлюються викладачем.

За наявності рівня результатів поточних контролів з усіх видів навчальних занять не менше 60 балів, підсумковий контроль здійснюється без участі студента шляхом визначення середньозваженого значення поточних оцінок.

Незалежно від результатів поточного контролю кожен студент під час екзамену має право виконувати ККР, яка містить завдання, що охоплюють ключові дисциплінарні результати навчання.

Кількість конкретизованих завдань ККР повинна відповідати відведеному часу на виконання. Кількість варіантів ККР має забезпечити індивідуалізацію завдання.

Значення оцінки за виконання ККР визначається середньою оцінкою складових (конкретизованих завдань) і є остаточним.

Інтегральне значення оцінки виконання ККР може визначатися з урахуванням вагових коефіцієнтів, що встановлюється кафедрою для кожного дескриптора НРК.

6.3 Критерії

Реальні результати навчання студента ідентифікуються та вимірюються відносно очікуваних під час контрольних заходів за допомогою критеріїв, що описують дії студента для демонстрації досягнення результатів навчання.

Для оцінювання виконання контрольних завдань під час поточного контролю лекційних і практичних занять в якості критерія використовується коефіцієнт засвоєння, що автоматично адаптує показник оцінки до рейтингової шкали:

$$O_i = 100 a/m,$$

де a – число правильних відповідей або виконаних суттєвих операцій відповідно до еталону рішення; m – загальна кількість запитань або суттєвих операцій еталону.

Комплексні контрольні роботи оцінюються експертно за допомогою критеріїв, що характеризують співвідношення вимог до рівня компетентностей і показників оцінки за рейтинговою шкалою.

Зміст критеріїв спирається на компетентнісні характеристики, визначені НРК для бакалаврського рівня вищої освіти (подано нижче).

Загальні критерії досягнення результатів навчання

для 6-го кваліфікаційного рівня за НРК

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
Знання		
♦ концептуальні наукові та практичні знання, критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності та/або навчання	Відповідь відмінна – правильна, обґрунтована, осмислена. Характеризує наявність: - концептуальних знань; - високого ступеню володіння станом питання; - критичного осмислення основних теорій, принципів, методів і понять у навчанні та професійній діяльності	95-100
	Відповідь містить негрубі помилки або описки	90-94
	Відповідь правильна, але має певні неточності	85-89
	Відповідь правильна, але має певні неточності й недостатньо обґрунтована	80-84
	Відповідь правильна, але має певні неточності, недостатньо обґрунтована та осмислена	74-79
	Відповідь фрагментарна	70-73
	Відповідь демонструє нечіткі уявлення студента про об'єкт вивчення	65-69
	Рівень знань мінімально задовільний	60-64
Рівень знань незадовільний	<60	
Уміння/навички		
♦ поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання	Відповідь характеризує уміння: - виявляти проблеми; - формулювати гіпотези; - розв'язувати проблеми; - обирати адекватні методи та інструментальні засоби; - збирати та логічно й зрозуміло інтерпретувати інформацію; - використовувати інноваційні підходи до розв'язання завдання	95-100
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності з негрубими помилками	90-94
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації однієї вимоги	85-89
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації двох вимог	80-84
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації трьох вимог	74-79
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації чотирьох вимог	70-73
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності при виконанні завдань	65-69

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
	за зразком	
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання при виконанні завдань за зразком, але з неточностями	60-64
	рівень умінь/навичок незадовільний	<60
Комунікація		
<ul style="list-style-type: none"> ◆ донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень, власного досвіду та аргументації; ◆ збір, інтерпретація та застосування даних; ◆ спілкування з професійних питань, у тому числі іноземною мовою, усно та письмово 	<p>Вільне володіння проблематикою галузі. Зрозумілість відповіді (доповіді). Мова:</p> <ul style="list-style-type: none"> - правильна; - чиста; - ясна; - точна; - логічна; - виразна; - лаконічна. <p>Комунікаційна стратегія:</p> <ul style="list-style-type: none"> - послідовний і несуперечливий розвиток думки; - наявність логічних власних суджень; - доречна аргументації та її відповідність відстоюваним положенням; - правильна структура відповіді (доповіді); - правильність відповідей на запитання; - доречна техніка відповідей на запитання; - здатність робити висновки та формулювати пропозиції 	95-100
	<p>Достатнє володіння проблематикою галузі з незначними хибами. Достатня зрозумілість відповіді (доповіді) з незначними хибами. Доречна комунікаційна стратегія з незначними хибами</p>	90-94
	<p>Добре володіння проблематикою галузі. Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано три вимоги)</p>	85-89
	<p>Добре володіння проблематикою галузі. Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано чотири вимоги)</p>	80-84
	<p>Добре володіння проблематикою галузі. Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано п'ять вимог)</p>	74-79
	<p>Задовільне володіння проблематикою галузі. Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано сім вимог)</p>	70-73

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
	Часткове володіння проблематикою галузі. Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та комунікаційна стратегія з хибами (сумарно не реалізовано дев'ять вимог)	65-69
	Фрагментарне володіння проблематикою галузі. Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та комунікаційна стратегія з хибами (сумарно не реалізовано 10 вимог)	60-64
	Рівень комунікації незадовільний	<60
<i>Відповідальність і автономія</i>		
<ul style="list-style-type: none"> ◆ управління складною технічною або професійною діяльністю чи проектами; ◆ спроможність нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах; ◆ формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти; ◆ організація та керівництво професійним розвитком осіб та груп; ◆ здатність продовжувати навчання із значним ступенем автономії 	<p>Відмінне володіння компетенціями менеджменту особистості, орієнтованих на:</p> <p>1) управління комплексними проектами, що передбачає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дослідницький характер навчальної діяльності, позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію; - здатність до роботи в команді; - контроль власних дій; <p>2) відповідальність за прийняття рішень в непередбачуваних умовах, що включає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - обґрунтування власних рішень положеннями нормативної бази галузевого та державного рівнів; - самостійність під час виконання поставлених завдань; - ініціативу в обговоренні проблем; - відповідальність за взаємовідносини; <p>3) відповідальність за професійний розвиток окремих осіб та/або груп осіб, що передбачає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - використання професійно-орієнтованих навичок; - використання доказів із самостійною і правильною аргументацією; - володіння всіма видами навчальної діяльності; <p>4) здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності, що передбачає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ступінь володіння фундаментальними знаннями; - самостійність оцінних суджень; - високий рівень сформованості загальнонавчальних умінь і навичок; - самостійний пошук та аналіз джерел інформації 	95-100
	Упевнене володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано дві вимоги)	90-94
	Добре володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано три вимоги)	85-89

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
	Добре володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано чотири вимоги)	80-84
	Добре володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано шість вимог)	74-79
	Задовільне володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано сім вимог)	70-73
	Задовільне володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано вісім вимог)	65-69
	Рівень відповідальності і автономії фрагментарний	60-64
	Рівень відповідальності і автономії незадовільний	<60

7 ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Технічні засоби навчання.

Дистанційна платформа MOODLE.

8 РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

- Петрушенко В.Л. Філософія. Вступ до курсу. Історія світової та української філософії. Фундаментальні проблеми сучасної філософії. – Л.: Львівська політехніка, 2019. 596 с.
- Петрушенко В.Л. Філософська пропедевтика (Декілька етюдів про філософію): Посібник для самостійної роботи. – Львів, «Новий Світ-2000», 2021. - 236 с
- Європейський словник філософій. Лексикон неперекладностей В 5-ти томах.– К.: Дух і Літера, 2020-2021 р.р.
- Баумейстер А. Вступ до філософських студій, або Інтелектуальні подорожі до країни філософії : науковий посібник, - Київ: Мала академія Наук України, 2017. — 238 с.
- Філософія: навч. посіб. і [Л. В. Губерський та ін.] ; за ред. д-ра філос. наук, проф. І. Ф. Надольного. - 8-е вид., стер. - К. : Вікар, 2013. - 456 с. - (Серія "Вища освіта ХХІ століття").
- Гусев В. І. Вступ до метафізики: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2004.
- Онтологія, аксіологія, антропологія, гносеологія філософсько-правових вчень / навчальний посібник / За заг. ред. В.В. Кузьменка. – Дніпропетровськ: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2015. – 246 с. Європейський словник філософії.: Т. 1–4. К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2009–2016.
- Історія філософії : підручник / В. І. Ярошовець, О. В. Александрова, Г. Є. Аляев та ін.; за ред. В. І. Ярошовця. К.: ВПЦ «Київський університет», 2010.
- Історія філософії : підручник : у 7 т. Т. 6. Сучасна світова філософія / В. І. Ярошовець, Г. Є. Аляев, І. В. Бичко та ін. ; за ред. В. І. Ярошовця. – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2013. – 703 с.
- Історія філософії. Словник / за заг. ред. В. І. Ярошовця. 2-ге вид., перероб. К.: Знання України, 2012.
- Петрушенко В. Л. Начала метафізики (Обзор истории и проблематики). – Днепропетровск: «ФЛП Середняк Т.К.», 2014.

Додаткова література

1. Аристотель. Метафизика // Собр. соч.: в 4 т. Т. 1. М.: Мысль, 1976.
2. Баумейстер А. Тома Аквінський: вступ до мислення. Бог, буття і пізнання. – К.: Дух і літера, 2012.
3. Вандышев В. Н. Философия. Ч. 1. Историко-философское введение. Филиация философских идей от Древнего Мира до Нового Времени. Сумы, 2000.
4. Гартман Н. К основоположению онтологии. СПб., 2003.
5. Декарт Р. Медитації про першу філософію / Метафізичні медитації / Пер. О. Хоми // «Медитації Декарта у дзеркалі сучасних тлумачень: Жан-Марі Бейсад, Жан-Люк Марйон, Кім Сан Он-Ван-Кун / Укл. О. Хома. К., 2014. С. 115-360.
6. Декарт Р. Міркування про метод, щоб правильно спрямовувати свій розум і відшукувати істину в науках / Пер. з фр. В. Адрушка і С. Гатальської. К.: Тандем, 2001.
7. Заиченко Г. А. История западной философии. Классика против постмодернизма. Днепропетровск : Наука и образование, 2000.
8. Історія філософії: Підручник. У 2-х т. / В. І. Ярошовець, О. В. Александрова, Г. Є. Аляєв. За ред. В. І. Ярошовця. Т. І. К.: ВПЦ „Київський університет”, 2007.
9. Кант И. Критика чистого разума / Пер. с нем. М.: Мысль, 1994.
10. Лейбниц Г. Соч.: в 4-х т. М.: Мысль, 1982, 1983, 1984, 1989.
11. Локк Д. Соч.: в 3-х т. М. : Мысль, 1985–1988.
12. Онтология и теория познания (курс лекций): учебное пособие / М.И. Данилова, А.А. Еникеев, А.В.Суховерхов. Краснодар, 2015.
13. Паскаль Б. Думки / Пер. з франц. А. Перепада О. Хома. К.: Дух і Літера, 2009.
14. Пронякин В. И. Западноевропейская метафизика: истоки, эволюционные трансформации, перспективы. Днепропетровск, 2006.
15. Рассел Б. Історія західної філософії. К., 1995.
16. Реале Д. Антисери Д. Западная философия от истоков до наших дней. От Возрождения до Канта / В пер. и под ред. С. А. Мальцевой. СПб.: Пневма, 2002.
17. Сартр Ж.-П. Буття і ніщо: нарис феноменологічної онтології. К., 2001.
18. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: Підручник / В.Г. Кремень, В.В. Ільїн. К.: Книга, 2005.
19. Франк С. Л. Предмет знания. Об основах и пределах отвлечённого знания // Франк С. Л. Предмет знания. Душа человека. СПб.: Наука, 1995. С. 365–416. (Приложение. К истории онтологического доказательства)
20. Франк С. Л. Реальность и человек. Метафизика человеческого бытия // Франк С. Л. Реальность и человек. – М.: Республика, 1997. – С. 207–431.
21. Хайдеггер М. Что такое метафизика? / Пер. с нем. В. В. Библихина. 2-е изд. М.: Академический проект, 2013.

Навчальне видання

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Онтологія та метафізика»
для бакалаврів спеціальності 033 «Філософія»

Розробник: Геннадій Євгенович Аляєв

В авторській редакції

Підготовлено до виходу в світ
у Національному технічному університеті
«Дніпровська політехніка».
49005, м. Дніпро, просп. Д. Яворницького, 19